

Schuilstallen in het buitengebied

HET KNMI
VOORSPELT MEER
ZON EN MEER REGEN

MORGEN ANDER WEER

Inleiding

Lang niet alle kleinschalige houders van paarden, ezels, koeien, schapen of geiten hebben hun dieren direct bij huis lopen, maar in een verderop gelegen weiland. Hoewel deze dieren het hele jaar door buiten kunnen blijven, is enige vorm van beschutting wel noodzakelijk. Zodra er veel regen valt of de zon onbarmhartig schijnt, is het voor dieren in een wei zonder schuilmogelijkheid geen pretje. Door veranderingen in het klimaat – hogere temperaturen, zeer natte periodes in zomer en winter – zien steeds meer houders het welzijn en de gezondheid van hun dieren in de knel komen.

Met deze brochure willen de Dierenbescherming, het Landelijk Kennisnetwerk Levende Have en de Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders aandacht vragen voor deze problematiek en oplossingen aandragen. Zowel voor de houders van dieren als voor gemeenten. Velen denken dat een schuilstal niet mag of kan. Maar er zijn wel degelijk mogelijkheden. Gemeenten kunnen in bestemmingsplannen vastleggen dat het plaatsen van schuilstallen is toegestaan. Een dergelijke wijziging van een bestemmingsplan betekent een extra inspanning. Wie dierenwelzijn hoog in het vaandel heeft staan, heeft dat er graag voor over.

Steeds meer dierhouders zien het welzijn van hun dieren in de knel komen

**“ALS
JE DE DIEREN
BESCHUTTING WILT GEVEN,
HAAL JE ZE MAAR NAAR
HUIS”**

Nederland heeft een grillig klimaat. De weersomstandigheden kunnen plotseling en voor lange tijd verslechteren. Niet iedereen is in de gelegenheid de dieren bij een hoosbui even naar de stal op het erf te halen. Daarvoor is de afstand tussen erf en weiland vaak te groot. Ook hebben lang niet alle stallen op het erf een uitlopmogelijkheid. Dit zou kunnen betekenen dat dieren die bij wisselvallige weersomstandigheden naar “huis” worden gehaald, langdurig binnen staan.

Dierenwelzijn en diergezondheid

Een wei met soortgenoten of andere diersoorten voorziet in een essentiële behoefte van landbouwhuisdieren. Weidegang is goed vanuit het oogpunt van dierenwelzijn en ook vanuit het oogpunt van diergezondheid. Onderzoek heeft aangetoond dat dieren die veel kunnen bewegen en de hele dag door kunnen grazen, minder gezondheidsklachten hebben en bovendien vrij zijn van stereotiep gedrag.

Nu dit inzicht steeds meer doorbreekt en dierhouders in toenemende mate bewust omgaan met het thema dierenwelzijn, groeit de vraag naar schuilstallen. Een schuilstal beschermt dieren niet alleen tegen zon, wind en regen. Een schuilstal biedt ook een plek om de dieren op verantwoorde wijze te verzorgen en te voeren en ze in geval van een dierziekte onderdak te verschaffen. In al deze opzichten voldoet een dierhouder met een schuilstal aan de landelijke wetgeving voor dieren.

Volgens deze wet is het verboden:

- ✘ bij een dier onnodig pijn of letsel te veroorzaken, of zijn gezondheid of welzijn aan te tasten;
- ✘ een dier de nodige verzorging te onthouden.

Naast de wettelijke voorschriften ontstaan er, mede onder invloed van overheidsbeleid, ook richtlijnen voor een goede praktijk. Voorbeeld hiervan is de “Codex Landbouwhuisdieren houden zonder winstoogmerk”, waarin de hobbymatige en kleinschalige houders aan de beschermwaardigheid van het dier een concrete invulling hebben gegeven. Daarin staat onder meer dat de meeste dieren beschutting nodig hebben.

**“ALS
JE IN DE WEI
GEEN STALLETJE MAG
BOUWEN, MOET JE DAAR
MAAR GEEN DIEREN
HOUDEN”**

Dit zou betekenen dat veel weilanden ongeschikt zijn voor het houden van bijvoorbeeld schapen, koeien en paarden. Een verdere verschralling van het platteland en verlies aan landschappelijke kwaliteit liggen in het verschiet. Dieren in de wei dragen immers bij aan het landelijke karakter van het buitengebied.

*Een verbod op
schuilstallen werkt
verrommeling in de hand*

Schuilstallen en verrommeling van het landschap

Gemeenten geven hobbymatige houders van landbouwhuisdieren zelden toestemming om in een afgelegen weiland een schuilstal te plaatsen. Erfafscheidingen en kleine bouwwerkjes zoals bankjes, palen en masten mogen wel, maar een schuilstal is bijna altijd in strijd met het bestemmingsplan. In het verleden kon alleen met behulp van zware en kostbare procedures wel eens iets geregeld worden. De meeste dierhouders werden en worden nog steeds verwezen naar het eigen erf: dat is de enige plek waar eventueel gebouwd mag worden.

Gemeenten willen door een verbod op schuilstallen het buitengebied vrij houden van allerlei bouwwerken van particulieren. Ze zijn bang voor verrommeling van het landschap. Door dit beleid worden dierhouders echter gedwongen noodvoorzieningen te treffen die lang niet altijd even fraai zijn. In plaats van schuilstallen te verbieden, zouden gemeenten onder voorwaarden van landschappelijke inpassing en architectuur, bouwwerken kunnen toestaan. Hierdoor wordt er tegemoet gekomen aan dierenwelzijn en hoeft er geen sprake te zijn van verrommeling.

Mogelijkheden

Gemeenten hebben binnen het kader van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening twee mogelijkheden om de oprichting van schuilstallen te regelen: via het verlenen van een ontheffing of via een wijziging van het bestemmingsplan.

'ALS IK BIJ MIJN GEMEENTE VRAAG OF IK EEN SCHUILSTAL MAG PLAATSEN, DAN ZEGGEN ZE TOCH NEE'

Eenvoudig is het niet en soms kan het enige tijd duren, maar gemeenten hebben zeker mogelijkheden serieus naar de plaatsing van een schuilstal te kijken. Burgers hebben daar trouwens recht op. Wie met een aantal medestanders eenzelfde verzoek indient, vergroot zijn kansen op succes. Deze brochure geeft informatie over de mogelijkheden.

Ontheffing

Past een bouwplan niet in het bestemmingsplan, dan kan de gemeente onder bepaalde voorwaarden met een speciale procedure ontheffing verlenen, een zogeheten binnenplanse ontheffing. Meestal staan deze ontheffingsmogelijkheden al in een bestemmingsplan omschreven. Daarmee worden grenzen gesteld aan aanvragen die eventueel voor een ontheffing in aanmerking komen.

Gemeenten die schuilstallen als ontheffingsmogelijkheid in een bestemmingsplan opnemen, hebben daarmee de mogelijkheid aanvragen in behandeling te nemen en deze te toetsen aan vastgestelde criteria. De criteria kunnen worden vastgelegd in een beleidsnota. Er is kortom maatwerk mogelijk om een goede afweging te maken tussen verrommeling van landschap en dierenwelzijn. De binnenplanse ontheffingen zijn veel minder tijdrovend en kostbaar dan de procedures voor wijziging van een bestemmingsplan. In totaal neemt een binnenplanse ontheffing ongeveer veertien weken in beslag.

Wijziging bestemmingsplan

Als het verzoek voor ontheffing van het bestemmingsplan is afgewezen kan iedere burger bij de gemeenteraad een goed onderbouwd verzoek tot herziening van het bestemmingsplan indienen. Vanwege de kosten kan men het beste aansluiten bij een reeds lopende wijziging van het bestemmingsplan.

Gedurende de procedure van een lopende bestemmingsplanwijziging kan een burger de mogelijkheid van het plaatsen van een schuilstal inbrengen. Wanneer in het bestemmingsplan regels staan voor het oprichten van schuilstallen, inclusief direct toetsbare locatie- en bebouwingsvoorschriften, dan hoeft een dierhouder alleen nog maar een bouwvergunning aan te vragen. Wijziging van een bestemmingsplan is een tijdrovende aangelegenheid: het duurt circa een half jaar, soms langer.

Wat kunnen burgers doen?

- ✦ Informeer bij uw gemeente welk bestemmingsplan van toepassing is op het gebied waar u dieren houdt. Biedt het bestemmingsplan een ontheffingsmogelijkheid voor schuilstallen? Loopt er een procedure voor een wijziging van het bestemmingsplan?
- ✦ Is er een ontheffingsmogelijkheid, dien dan een aanvraag voor oprichting van een schuilstal in. Is er geen ontheffingsmogelijkheid, ga dan samen met de gemeente na hoe die het beste in het bestemmingsplan kan worden opgenomen.
- ✦ Is de gemeente bezig het bestemmingsplan te wijzigen, dien dan een verzoek in om het oprichten van schuilstallen in het bestemmingsplan te regelen. Loopt er geen procedure tot wijziging van het bestemmingsplan en is er geen ontheffingsmogelijkheid, ga dan samen met de gemeente na welke weg het beste bewandeld kan worden.
- ✦ Breng de gemeenteraad op de hoogte van uw inspanningen om schuilstallen mogelijk te maken en de redenen waarom u zich daarvoor inzet.

Wat kan de gemeente doen?

- ✦ Inventariseer de behoefte aan schuilstallen.
- ✦ Stel een beleidsnotitie op, waarin de randvoorwaarden worden vastgelegd.
- ✦ Ga na wat in uw gemeente het meest voor de hand ligt: een wijziging van het bestemmingsplan of het formuleren van een ontheffingsmogelijkheid.
- ✦ Breng de burgers die het aangaat daarvan op de hoogte.

Randvoorwaarden

Een gemeente kan in een beleidsnotitie de randvoorwaarden voor het oprichten van schuilstallen vastleggen. Zo kan een gemeente aanvragers van schuilstallen tegemoet komen en tegelijkertijd ongewenste neveneffecten (zoals lelijke bouwsels en containers) tegengaan. In een beleidsnotitie beschrijft de gemeente de bestemming, de ligging en de specifieke waarde van het gebied waarin schuilstallen mogelijk zijn. Ook worden er eisen gesteld aan omvang en materiaalkeuze van schuilstallen. Belangrijke voorwaarde kan tevens zijn, dat de schuilstal noodzakelijk is in verband met het welzijn van dieren. Lang niet alle voorwaarden zijn altijd even goed juridisch te definiëren. Voorbeeld hiervan is het vereiste dat een schuilstal moet passen binnen het landschap. Een beleidsnotitie kan dit onderwerpen door enkele voorbeelden van goede praktijk in de notitie op te nemen.

Precedenten kunnen ook positief werken: goed voorbeeld doet goed volgen

**“ALS WE
ÉÉN SCHUISTAL
TOESTAAN, DAN IS HET
EIND ZOEK”**

Goed voorbeeld doet goed volgen. Een gemeente die schuilstallen onder bepaalde voorwaarden toelaat, hoeft niet bang te zijn voor een ongewenste precedentwerking. Een verbod op schuilstallen werkt juist verrommeling van het landschap in de hand. Her en der verschijnen illegale gebouwtjes van bedenkelijke kwaliteit.

Goede praktijk

Goed voorbeeld doet goed volgen. Bij de beantwoording van de vraag of een schuilstal een voorbeeld is van goede praktijk, zijn drie zaken van belang:

- ✦ De omvang en de inrichting van de schuilstal
- ✦ Het uiterlijk van de schuilstal
- ✦ De ligging van de stal en de landschappelijke inpassing

Omvang en inrichting

Hét kenmerk van een schuilstal is het open karakter. Dieren moeten gemakkelijk in en uit kunnen. Het kan noodzakelijk zijn om de schuilstal tijdelijk af te sluiten:

in geval van ziekte van een individueel dier, in geval van een besmettelijke dierziekte, ten tijde van het lammerseizoen of als de merrie een veulen krijgt. Om aan deze vereisten te voldoen is het noodzakelijk dat de stal aan de open zijde is voorzien van hekwerk of deuren. Een stal met een oppervlakte van 30 tot 40 m² biedt voldoende ruimte aan het aantal dieren dat op circa 1 ha kan worden gehouden.

De inrichting van de stal is doelmatig wat betreft de huisvesting, voeding en verzorging van dieren. Dit betekent dat er wel ruimte is voor de opslag van een beperkte hoeveelheid hooi en stro en voor hekjes om dieren eventueel van elkaar te kunnen scheiden. De schuilstal biedt echter geen ruimte voor opslag van mest, gereedschap en andere materialen.

Is de schuilstal bestemd voor paarden en pony's, dan is aan de binnenzijde extra versteviging nodig in de vorm van horizontale balken die ter hoogte van het achterwerk van het paard aan het frame zijn bevestigd. De vloer van de schuilstal is bij voorkeur verhard. Dit is van belang voor een goede reiniging en ontsmetting. Bovendien is een harde ondergrond bevorderlijk voor een natuurlijke slijtage van klauwen en hoeven. Rondom de schuilstal kan het noodzakelijk zijn bestrating aan te brengen. Dit om modderpoelen te voorkomen. Een breedte van drie meter rondom is doorgaans voldoende.

Uiterlijk

Er zijn twee typen schuilstallen: verplaatsbare en niet-verplaatsbare.

Verplaatsbare schuilstallen (zogenoemde sleepstallen, op wielen of op glijders) hebben als voordeel dat er rekening kan worden gehouden met de heersende windrichting. Men kan de stal met de dichte kant tegen de wind in draaien.

Bovendien krijgt het grasland rust na verplaatsing van de sleepstal.

Een niet-verplaatsbare schuilstal wordt geplaatst met de achterzijde naar de meest voorkomende windrichting. Tot de niet-verplaatsbare schuilstallen kunnen ook de hooibergen worden gerekend, die in dit geval niet zijn ingericht voor de opslag van hooi, maar als schuilgelegenheid voor dieren, met wanden van hout. Aan het uiterlijk van de twee verschillende typen schuilstallen kunnen dezelfde eisen worden gesteld: ze hebben een landelijke uitstraling. Wand en dak zijn gemaakt van natuurlijke materialen die zo min mogelijk opvallen. Hout verdient daarom de voorkeur boven steen. Vanuit het oogpunt van duurzaamheid kan betonplex worden toegestaan. Dit is multiplex waarop een coating van kunststof (epoxy) is aangebracht. Dit materiaal is zeer sterk en bestand tegen vocht.

Bij de vorm van het dak wordt rekening gehouden met de omgeving: riet in een omgeving met veel rieten daken, pannen in een omgeving met veel pannendaken. Bitumen is eveneens een natuurlijk materiaal. Het is donker van kleur en daardoor goed bruikbaar als dakbedekking van een schuilstal.

Ligging en landschappelijke inpassing

Juist weitjes met hobbydieren kunnen het landschap weer aankleden. Een schuilstal kan, mits goed gebouwd, het karakter van het buitengebied zelfs versterken. Door de stallen aan de rand van een perceel te plaatsen, aansluitend op bomen en struiken, worden zichtlijnen zoveel mogelijk intact gelaten. Van belang is de schuilstal met de dichte zijde op de meest heersende windrichting te plaatsen. Van de aanvrager van een schuilstal kan een beplantingsplan (zoals de aanleg van een houtwal, vroeger een heel gewoon beeld) worden verlangd, dat samen met de bouwaanvraag wordt ingediend. Het beplantingsplan geeft structuur aan het perceel waar de schuilstal op komt te staan, kan de stal indien nodig (gedeeltelijk) aan het oog onttrekken en zorgt voor samenhang met de omgeving. Een dergelijke houtwal biedt bovendien extra beschutting aan de dieren. Bij de samenstelling van de houtwal kan rekening worden gehouden met soorten die van oudsher voorkomen in een bepaald gebied.

staatsbosbeheer

Zoekt u een authentieke schuilstal voor uw kleinvee?

Kijk dan op www.staatsbosbeheer.nl voor diverse soorten traditionele kapschuren.

De open variant van de kleine kapschuur leent zich uitstekend voor uw kleinvee. Daarnaast zijn de veelzijdige kapschuren ook te gebruiken als brandhoutopslag, of in de gesloten versie als berging voor uw fietsen of tuinmeubilair. De kapschuren zijn gemaakt van FSC larikshout uit de bossen van Staatsbosbeheer en zijn daarmee tevens een duurzame keuze.

Houtstaal BV

Houtstaal BV
Bouwbedrijf
Langstraat 22
4196 JB Tricht
(gem. Geldermalsen)

- Hooibergen
- Veldschuren
- Garages
- Stallen
- Houtskeletbouw
 - Ateliers
 - Bed & Breakfast
 - Woonhuizen

Tel: 0345-580840
Fax 0345-580679
www.houtstaal.nl
info@houtstaal.nl

Deze brochure is een initiatief van Dierenbescherming, Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders en Landelijk Kennisnetwerk Levende Have. Meer informatie is te vinden op de websites van deze organisaties. De brochure werd mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Eindredactie: Jinke Hesterman/Landelijk Kennisnetwerk Levende Have
Fotografie: Dierenbeeldbank, Dierenbescherming
Realisatie: Keigroen, Luyksgestel
Druk: PRinterface

© Januari 2009 – Stichting Levende Have

Nuttige websites en adressen:

Dierenbescherming
Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders
Landelijk Kennisnetwerk Levende Have
Ministerie van LNV dossier dierenwelzijn
Ministerie van VROM dossier Wet op de Ruimtelijke Ordening
Landschapsbeheer Nederland
Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie

www.dierenbescherming.nl
www.hobbydierhouder.nl
www.levendehave.nl
www.minlnv.nl
www.vrom.nl
www.landschapsbeheer.nl
www.knhs.nl/paardenhouden/paardenlandschap

